

Державний університет «Київський авіаційний інститут»
Факультет психології, комунікацій та перекладу
Кафедра української мови, історії та інформаційної діяльності
Bingöl Üniversitesi (Турецька Республіка)
Bartın University (Турецька Республіка)
Necmettin Erbakan University (Турецька Республіка)
Univerzita Palackého v Olomouci (Чеська Республіка)
Transport and Telecommunication Institute (Латвія)
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Матеріали
VII Міжнародної наукової конференції
«МОВА ТА КУЛЬТУРА У ПРОСТОРІ
НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ:
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ»

12 березня 2025 року

Київ 2025

УДК 811+008J:001.12/18:378.4(477.411)КАІ(082.1)

M741

Мова та культура у просторі новітніх технологій: проблеми сучасної комунікації : матеріали VII Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 12 березня 2025 р.; ДУ «Київський авіаційний інститут» / за заг. ред. А.В. Сібрук. К., 2025. 136 с.

Містить матеріали наукової конференції з проблем сучасної комунікації мови та культури у просторі новітніх технологій.

Редакційна колегія

доктор пед. наук, доцент Н.І. Мельник

кандидат пед. наук, доцент А.М. Кокарева

кандидат філол. наук, доцент А.В. Сібрук

Рекомендовано до друку Вченою радою ДУ «Київський авіаційний інститут» (протокол № 6 від 23.04.2025)

© Колектив авторів, 2025; © Київський авіаційний інститут

ЗМІСТ

АНТОНЧУК Олександр

*ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ
СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ЗМІСОВОЇ ЛІНІЇ*

НАВЧАННЯ.....8

БЕМ Наталія

*ПРОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНЦІВ СВІТОВИМ
КОНГРЕСОМ УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ*

(СКУМО).....10

ВАРЕНКО Володимир

*ІНТЕРАКТИВНІ ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ*.....13

ВИНОГРАДОВА Юлія

*ОБСТАВИНИ ДЕТЕРМІНАНТИ ЯК ЧИННИК ВАРІАТИВНОСТІ
СИНТАКСИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ В ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОМУ*

ДИСКУРСІ.....16

ГАЖУК-КОТИК Лілія

*УКРАЇНОЗНАВЧИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ ДІАЛЕКТНОЇ МОРФОЛОГІЇ В
НУШІ*.....18

ГІМБЕР Хритисна ЛИТВИНСЬКА Світлана

*УКРАЇНСЬКА МОВА – ЦЕ ЗБРОЯ У БОРотьБІ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ
УКРАЇНИ*.....20

ГРОНА Наталія

*ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН:
ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ МОВНОЇ*

ОСОБИСТОСТІ.....22

ДИЯК Олена

*ІНТЕЛЕКТ-КАРТА ЯК ЗАСІБ УПОРЯДКУВАННЯ Й УНАОЧЕННЯ
ІНФОРМАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ*

СФЕРІ.....24

ДОБРОВОЛЬСЬКА Людмила

МОТИВАЦІЙНІ ОСНОВИ ПОЗИВНИХ УКРАЇНСЬКИХ

ВІЙСЬКОВИХ.....26

ДУБИК Христина

*ЛЕКСИКА РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ: ФУНКЦІЇ ПОЗАНОРМАТИВНИХ
ЛІТЕРАТУРНИХ
ОДИНИЦЬ.....*

28

KABADAYI Abdülkadir

*EARLY BILINGUALISM: UNLOCKING COGNITIVE
SUPERPOWERS.....*

33

KABADAYI Abdülkadir

*FROM SCREENS TO SPEECH: YOUTUBE AND LANGUAGE
GROWTH.....*

38

КІРІЛІЧЕВА Владена

*КОМУНІКАТИВНІ ФУНКЦІЇ ЕВІДЕНЦІЙНОСТІ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ
АСПЕКТ.....*

45

КОРНУХ Олександр ЛИТВИНСЬКА Світлана

*УКРАЇНСЬКА МОВА – ЗВ’ЯЗОК
ПОКОЛІНЬ.....*

47

КОЧУКОВА Наталія

*ЕКОНОМІЧНІ НЕОЛОГІЗМИ В МОВІ УКРАЇНСЬКИХ
МЕДІА.....*

48

КУЗЬМИЧ Оксана

*РЕДУКЦІЯ ЯК СИНТАКСИЧНЕ ЯВИЩЕ В СУЧАСНІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....*

50

КУЧЕРЕНКО Ірина

*ФЕМІНІТИВИ ЯК ВИРАЗНИК ГЕНДЕРНОЇ РІВНОПРАВНОСТІ
В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....*

53

ЛИТВИНСЬКА Світлана

*РЕПОРТАЖ У МЕДІЙНОМУ ІНТЕРНЕТ-
ПРОСТОРІ.....*

56

МАМЧУР Лідія

АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....

58

MYHOL Valentyna SLYNKO Iryna

FEATURES OF THE TRANSLATION AND FUNCTIONING OF

COMPLEX ENGLISH TERMS IN THE FIELD OF MARKETING	62
--	----

NESTEROVA COŞKUN Svitlana <i>EXPANDING THE CONCEPT OF KNOWLEDGE IN THE AGE OF AI AND MOLECULAR BIOLOGY: THE NEED FOR REDEFINITION</i>	66
---	----

ОНУФРІЙЧУК ГАННА <i>ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ</i>	68
---	----

ПАВЛЮК Наталія <i>МОВНА ОСОБИСТІСТЬ У ДОБУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	71
--	----

ПЕТРЯНИК Маргарита ЛІТВИНСЬКА Світлана <i>УКРАЇНСЬКА МОВА – ЗАПОРУКА ІСНУВАННЯ НАЦІЇ</i>	73
--	----

ПОКРОВСЬКА Таїсія <i>СЕМАНТИКО-СЛОВОВІРНА СВОЄРІДНІСТЬ ТЕАТРАЛЬНОГО СЛЕНГУ В ЧЕСЬКІЙ ІНТЕРНЕТ- КОМУНІКАЦІЇ</i>	75
--	----

ПОЛІЩУК Орест <i>ДОСЛІДЖЕННЯ СИНТАКСИЧНОЇ СКЛАДНОСТІ УКРАЇНСЬКОМОВНОГО ТЕКСТУ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ</i>	77
---	----

ПРИБЛУДА Людмила <i>ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ НА ТЛІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ СВІТОВИХ ПРОЦЕСІВ</i>	80
---	----

ПРИХОДЬКО Оксана <i>ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ДИСКУРСІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ОСВІТНЬОЇ І НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	82
---	----

РИЧАГІВСЬКА Юлія <i>ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІ АНТРОПОНІМИ ЯК МАРКЕРИ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР</i>	85
--	----

СЕМАШКО Тетяна <i>ВПЛИВ ЕТНОКУЛЬТУРНИХ СТЕРЕОТИПІВ НА ПРОЦЕС МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ</i>	87
---	----

СЕНЧИЛО-ТАТЛІЛІОĞЛУ Надія

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРА ЧИТАННЯ:

ВПЛИВ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ 89

SIBRUK Anastasiia, KHALINOVSKA Lyudmila

ONLINE COMMUNICATION TOOLS IN THE EDUCATIONAL

SYSTEM 92

СТАШКЕВИЧ Оксана

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР 95

СТОРОЖЕНКО Гліб

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЮРИДИЧНІЙ АРГУМЕНТАЦІЇ:

ЛІНГВІСТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ І ЗАГРОЗИ 97

СТОРОЖЕНКО Ліна

ПОЛІТИЧНА РИТОРИКА НЕТОКРАТІЇ: ЯК ІНФОРМАЦІЙНІ

МЕРЕЖІ ЗМІНЮЮТЬ КОМУНІКАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІНЦІВ 99

СТОРОЖЕНКО Ярина

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І ПЕРСОНАЛІЗОВАНІ ФІНАНСОВІ КОНСУЛЬТАЦІЇ:

МОВНІ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ 101

TATLILIOĞLU Kasım

WHAT IS PSYCHOLINGUISTICS: A CONCEPTUAL PERSPECTIVE 103

TEMİZ Nihan

THE ROLE OF LIBRARIES IN CRISIS MANAGEMENT:

ADAPTATION, COMMUNICATION AND RESTRUCTURING 109

ТІМЧЕНКО Максим ЛІТВИНСЬКА Світлана

УКРАЇНСЬКА МОВА – ГОЛОС НЕЗЛАМНОГО НАРОДУ 118

ФІЛІПЧУК Марія

ОСНОВНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ МОВНОЇ КАРТИНИ

СВІТУ В УКРАЇНІ 120

ФАЗИЛОВ Арелан

РОЗКЛАДКА НА КЛАВІАТУРУ ДЛЯ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЇ

МОВИ, ЯК ЗАСІБ КОДИФІКАЦІЇ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЇ МОВИ 122

ЧЕРПКО Сергій

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ЦАРИНІ ВІДНОСИН МІЖ

НАЦІОНАЛЬНИМИ КУЛЬТУРАМИ124

ЧЕРНУХА В'ячеслав ЛИТВИНСЬКА Світлана

УКРАЇНСЬКА МОВА – СИМВОЛ СТІЙКОСТІ,

БОРотьби й незламності народу126

ШЕВЧУК Світлана

ЗВЕРТАННЯ ЯК ВЕРБАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ

ОСОБЛИВОСТЕЙ У

МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ128

ШКАРБАН Тамара

ДЕМІНУТИВНА ЛЕКСИКА В СУЧАСНІЙ ЖІНОЧІЙ ПРОЗІ131

ШУЛЬЖУК Наталія

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ133

зменшено-пестливі утворення із суфіксом *-ісіньк-*: *Аж там, по той бік квартирки та самісінька кімната...* [Малярчук: 23]. У творах письменниці ми зафіксували й оказіональні прикметникові деривати з демінутивною семантикою: *Крім неї, там було ще повно дітей різного віку, мацюпуська мама-колобок і батько – каліка без руки* [Малярчук: 32]. Такі одиниці мають у тексті яскраве виражальне навантаження.

Напіврегулярно, за нашими даними, в аналізованих текстах функціонують похідні від прикметників демінутивні прислівники: *Люди понуро відводили погляд і швиденько проходили повз, згадуючи при цьому, ймовірно, все тих же дітей, яких треба кормити* [Малярчук: 158].

Отже, прозові тексти Тані Малярчук насичені іменниками, прикметниками, займенниками, прислівниками з демінутивним значенням. Такі одиниці здебільшого виконують типову для них функцію – вносять семантику здрібнілості, пестливості, позитивної оцінки, однак в аналізованих текстах можуть набирати іронічного забарвлення або виражати відносно нейтральну семантику. Дослідження демінутивних лексем у творчості Тані Малярчук доповнить, по-перше, характеристику її авторського стилю, по-другу, може виявити закономірності, властиві для письменниць сучасного періоду загалом.

Література

1. Денисовець Ірина. Словотвір і стилістика сучасної української дитячої прози. Полтава : Астроя, 2018. 272 с.
2. Малярчук Т. Біографія випадкового чуда : роман. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». 2012. 240 с.

ШУЛЬЖУК Наталія

канд. філол. наук, доцент, м. Рівне

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Комунікативна взаємодія – важливий складник життєдіяльності члена суспільства та спосіб його соціалізації. Тому

ефективність спілкування – предмет дослідження традиційної лінгвістики та таких її порівняно нових галузей, сформованих внаслідок «гуманізації мовознавства» [Кочерган: 7], як комунікативна лінгвістика, прагмалінгвістика, психолінгвістика, еколінгвістика, соціолінгвістика та ін., що визначили підхід до вивчення мови як засобу комунікації і впливу. Це актуалізувало поняття «дискурсу», яке інтерпретують як «комунікативне явище, що вміщує у собі, крім традиційних лінгвістичних параметрів, властивих тексту, й соціальний контекст, який дає уявлення як про учасників комунікації та їхні характеристики, так і про процеси породження та сприйняття повідомлюваного» [Колток: 10].

Аналіз літератури з теми дослідження уможливило виокремлення таких аспектів вивчення дискурсу в різних галузях знань, як психолінгвістичний (породження, сприйняття та інтерпретація мовлення), лінгвостилістичний (функційні параметри спілкування), структурно-лінгвістичний (змістова й формальна зв'язність), лінгвокультурний (національна специфіка мовленнєвої поведінки), когнітивно-семантичний (моделі репрезентації спілкування у свідомості), соціолінгвістичний (широкий соціокультурний контекст спілкування) та ін. Щодо останнього, то у поле дослідницької уваги потрапляють два основні типи дискурсу – персональний (реалізація мовця як особистості) та інституційний (реалізація мовця як представника певного соціального інституту), який передбачає спілкування в заданих рамках статусно-рольових взаємин. Вивчення його різновидів уможливило встановлення релевантних ознак соціокультурних ситуацій спілкування, типів комунікативних особистостей і способів організації тексту/дискурсу, відкриваючи перед мовознавцями нові перспективи вивчення людини в мові.

Мета наукової розвідки – визначити соціолінгвістичні наслідки персоніфікації особистості як об'єктивного цивілізаційного процесу, який зумовлює потребу формування комунікативної грамотності членів соціуму для відновлення екологічного балансу у сфері суспільної комунікації.

Характер комунікативної взаємодії визначає комунікативно-прагматичний контекст, у якому вона відбувається. Його утворюють адресат і адресант, їх соціальні, комунікативні,

психологічні ролі, мотив, мета, час, місце спілкування та ін. Крім того, важливим складником ефективного спілкування є розуміння його сучасних тенденцій у відповідному суспільстві.

Зміни у спілкуванні очевидними стали в другій половині XX століття, коли удосконалення побуту, збільшення обсягу предметного світу і знань про нього, розширення контактів призвели до «персоніфікації особистості» (Й. Стернін) – зростання індивідуальної її неповторності в усіх виявах (особистісному, професійному, культурному, морально-етичному та ін.).

З-поміж наслідків цього процесу виокремимо такі найвиразніші, як-от: зростання рівня освіченості особистості, її мобільності (зміна роботи, місця проживання), духовних та ціннісних потреб, загострене відчуття справедливості та власної гідності. Водночас зростання взаємної вимогливості до членів професійного колективу (у межах мікрогруп за інтересами), сім'ї, у колі якої особистість перебуває критично мало часу (дистанція між поколіннями), посутньо вплинуло на характер спілкування.

Розширення сфери спілкування через посередництво комунікативного каналу XXI ст. (соціальні мережі) не лише посилює пізнавальні й комунікативні можливості особистості, а й помітно скорочує її безпосередню довготривалу комунікативну взаємодію, яка б уможлилювала «прочитання» один одного та встановлення емоційного контакту. Знеособлене спілкування та накопичення інформації в умовах глобалізованого світу помітно пригнічує ініціативність мовної особистості та посилює її емоції (нерідко негативні), що з великою імовірністю призводять до конфліктної комунікативної взаємодії як у міжособистісній, так і у професійній царині.

Персоніфікація особистості – об'єктивний і неминучий наслідок цивілізації, магістральна тенденція її розвитку, яка ускладнює процес спілкування, посилюючи небезпеку комунікативних конфліктів між членами суспільної спільноти. Це активізує необхідність формування комунікативної грамотності останніх, оскільки уможлиблює їх адекватні мовленнєві вчинки та конструктивне (екологічне) спілкування з урахуванням параметрів мовленнєвої ситуації. Уважаємо, що цей вид грамотності визначає успішність не лише конкретного мовця, а й перспективний

розвиток соціуму загалом. Очевидною стає потреба усвідомлення мовцем гнучкості мовного знака і його широкої смислової валентності, що наповнюють його у мовленні різним змістом, внаслідок чого обсяг змісту знаків як одиниць мови і як одиниць мовлення не завжди збігаються. Це і стає зазвичай причиною їх неоднозначної інтерпретації, виникнення «інших смислів» у висловлюванні, які призводять до непорозуміння, небажаних емоційних ефектів, напруження в комунікації, що унеможливають вербалізацію розбіжностей у коректній формі і нерідко провокують мовленнєве насилля.

Отже, антропоцентрична свідомість сприяла утвердженню екоцентричного підходу до наукових досліджень у багатьох наукових парадигмах. У лінгвістичних дослідженнях цей підхід актуалізувався у зв'язку із потребою відновлення екологічного балансу у сфері суспільної комунікації та формування комунікативної грамотності мовця, який уникає приниження честі й гідності адресата, виявляє здатність контролювати власні емоції та коректно реагувати на емоційні висловлювання співрозмовника, здійснюючи ефективний мовленнєвий вплив на нього з метою досягнення комунікативної мети.

Література

Колток Л. Б. Педагогічний дискурс як засіб інтенсифікації навчально-виховного процесу в сучасній вищій школі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. Київ, 2009. 20 с.

Кочерган М.П. Стан і перспективи сучасного мовознавства. *Вісник Київського лінгвістичного університету*. 2003. № 1. С. 5–18.